

Förordning om tillgång till e-bevisning inom EU och Direktiv om utseende av representant för utlämnande av e-bevisning

Justitiedepartementet

2018-05-21

Dokumentbeteckning

KOM (2018) 225

Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on European Production and Preservation Orders for electronic evidence in criminal matters

KOM (2018) 226

Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on the appointment of legal representatives for the purpose of gathering evidence in criminal proceedings

Sammanfattning

Förslagen har lagts fram som en uppföljning till rådslutsatser meddelade 2016 om förbättrad straffrätt i cyberrymden. I takt med samhällets förändring har myndigheters tillgång till elektroniska uppgifter (elektronisk bevisning) som finns utanför den egna medlemsstaten blivit avgörande för att de ska kunna bekämpa och förebygga brott. Elektroniska uppgifter är ofta lagrade i s.k. molntjänster som tillhandahålls av tjänsteleverantörer etablerade i en annan stat än där en brottsutredning pågår. De verktyg som myndigheterna har idag är inte tillräckligt effektiva för att få sådana uppgifter säkrade och utlämnade av tjänsteleverantörerna. Handläggningstiderna är långa och inte sällan hinner de elektroniska uppgifterna raderas innan myndigheterna hunnit få del av dessa, vilket i sin tur ofta får som följd att brottet i fråga inte kan utredas vidare.

Förslagets övergripande syfte är att skapa ett nytt ändamålsenligt regelverk som kompletterar befintlig lagstiftning och effektiviserar inhämtandet av elektronisk bevisning i gränsöverskridande brottsutredningar. Myndigheterna

ska enligt förslaget till förordning ha rätt att direkt vända sig till berörd utländsk tjänsteleverantör med en order om att vissa elektroniska uppgifter ska bevaras (European Preservation Order) och/eller lämnas ut (European Production Order). Vidare föreslås genom direktivet att vissa tjänsteleverantörer ska vara skyldiga att ha en juridisk representant (Legal Representative) inom EU för att förenkla samarbetet med myndigheterna.

Regeringen har en i huvudsak positiv syn på förslagen.

1 Förslagen

1.1 Ärendets bakgrund

Det finns flera internationella rättsakter som har antagits genom åren för att reglera och underlätta för medlemsstater att hjälpa varandra med olika typer av brottsutredande åtgärder, inklusive tillgång till elektronisk bevisning. Befintliga regler har dock visat sig vara otillräckliga i situationer då de brottsbekämpande myndigheterna snabbt vill säkra och inhämta elektronisk bevisning som finns lagrad hos eller av tjänsteleverantörer utanför den utredande medlemsstaten. I takt med en alltmer digitaliserad värld och nationella myndigheters ökade behov av mer ändamålsenliga verktyg har medlemsstater och tredjeländer istället börjat anta egen lagstiftning på området. Detta har orsakat rättsosäkerhet för såväl tjänsteleverantörerna som enskilda berörda. I rådslutsatserna av den 9 juni 2016 om förbättrad straffrätt i cyberrymden uppmanades därför kommissionen att ta fram konkreta förslag på hur de identifierade problemen kunde lösas på EU-nivå. Flera expertmöten har hållits de senaste åren och samtal har förts med bl.a. företrädare från näringslivet. Möjliga åtgärdsförslag har sedan presenterats successivt och lagt grunden för de nu aktuella förslagen.

Förslagen presenterades den 17 april 2018.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1. Förordning om tillgång till e-bevisning inom EU

Förordningen är helt ny i sitt slag. I dag behöver en brottsbekämpande myndighet som vill få ut uppgifter från en tjänsteleverantör i en annan stat vända sig till myndigheterna i den andra staten och be dem att begära ut informationen. Den föreslagna förordningen syftar till att möjliggöra för en myndighet i en medlemsstat att begära ut eller begära bevarande av elektroniska uppgifter direkt hos en tjänsteleverantör alldeles oaktat var uppgifterna finns lagrade. En order ska i första hand översändas till tjänsteleverantörens juridiska representant (*Legal Representative*). Detta är en ny ordning inom det internationella straffrättsliga samarbetet.

Grundläggande förutsättningar för att initiera detta förfarande är att begäran görs inom ramen för ett straffrättsligt förfarande och att tjänsteleverantören som begäran riktas mot erbjuder sina tjänster inom EU. De tjänsteleverantörer som omfattas är sådana företag som erbjuder elektroniska kommunikations- och informationstjänster, däribland sociala medieföretag som Facebook, samt företag som erbjuder rena it-infrastruktur tjänster som t.ex. IP-adresser och domännamn. *Elektroniska uppgifter* kan enligt förordningen vara t.ex. namn- och adressuppgifter, kontonummer och telefonnummer å ena sidan och det faktiska innehållet i dokumenterad skriftlig eller muntlig kommunikation å andra sidan. Förslaget omfattar enbart lagrade uppgifter men kan komma att utvidgas till att omfatta även inhämtning av uppgifter i realtid, s.k. realtidsavlyssning (Real Time Interception).

Efter verkställighet av en order ska den utfärdande staten informera berörda enskilda om beslutet. På så sätt får dessa personer en möjlighet att vidta rättsliga åtgärder. Förslaget ålägger dock samtidigt involverade medlemsstater att beakta eventuell förundersökningssekretess.

I förslaget finns även särskilda regler om tjänsteleverantörernas möjlighet att vidta rättsliga åtgärder med anledning av en utfärdad order. I de fall mottagaren inte efterlever ordern ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänna ordern och vidta åtgärder för att se till att den blir verkställd, om det inte föreligger skäl att vägra verkställighet.

För förenkling och effektivisering i handläggningen ska standardiserade formulär användas.

Inom ramen för gränsöverskridande åtkomst av e-bevisning har även diskuterats att ge en myndighet i en medlemsstat möjlighet att själv bereda sig tillgång till information som lagrats utanför den egna medlemsstaten direkt, utan tjänsteleverantörens inblandning (Direct Access). Förslaget omfattar dock i nuläget inte en sådan möjlighet.

1.2.1.1 Närmare om skyldigheten att lämna ut elektroniska uppgifter (European Preservation Orders)

En europeisk order om att lämna ut elektroniska uppgifter (*European Production Order*) är en order från en myndighet i en medlemsstat till en i en annan medlemsstat etablerad tjänsteleverantör, som erbjuder sina tjänster inom EU. Ordern utgör ett bindande beslut från den utfärdande myndigheten som ålägger tjänsteleverantören att lämna ut lagrade elektroniska uppgifter. En sådan order får bara utfärdas om det är nödvändigt och proportionerligt i det enskilda fallet och om motsvarande åtgärd är möjlig i den utfärdande medlemsstaten i ett rent nationellt ärende utan gränsöverskridande inslag. En order får inte utfärdas om uppgifterna som önskas utlämnade är skyddade av regler om immunitet eller privilegier i den verkställande staten eller om offentliggörandet av uppgifterna skulle riskera att innebära fara för den

medlemsstatens inre säkerhet. Prövningen av om dessa förutsättningar är uppfyllda ska göras av en rättslig myndighet i den utfärdande medlemsstaten.

En order som tar sikte på abonnemangsuppgifter, t.ex. en användares namn och adress, födelsedatum, kontonummer, telefonnummer, uppgift om typ av erhållen tjänst och eventuella bindningstider (*subscriber data*) eller uppgifter om datum och klockslag för användning av tjänsten och IP-adresser, inklusive viss så kallad metadata, i den mån uppgifterna behövs för att identifiera en användare (*access data*) kan utfärdas för utredning av alla typer av brott, oavsett svårhetsgrad.

För en order som avser innehållet i en kommunikation (*content data*) eller andra uppgifter relaterade till tillhandahållandet av en kommunikationstjänst, inklusive sådan metadata som inte omfattas av ”access data”, (*transactional data*), uppställs däremot krav på att det för brottet som ligger till grund för ordern ska vara föreskrivet tre års fängelse eller mer. Utan hinder av strafftröskeln får dock en order utfärdas för utredning av vissa EU-harmoniserade brott som t.ex. terroristbrott.

Vidare ska ordern innehålla viss angiven information för att tjänsteleverantören ska kunna identifiera och lämna ut de begärda uppgifterna. Ordern ska även innehålla den utfärdande medlemsstatens nödvändighets- och proportionalitetsbedömning av åtgärden.

När tjänsteleverantören har mottagit en order ska denna verkställas, och begärda uppgifter ska lämnas ut senast inom 10 dagar. I brådskande fall ska ordern verkställas omedelbart, dock senast inom sex timmar från mottagandet av ordern.

1.2.1.2 Närmare om bevarande av elektroniska uppgifter (European Preservation Orders)

En europeisk order om att bevara elektroniska uppgifter (*European Preservation Order*) är en order från en myndighet i en medlemsstat till en i en annan medlemsstat etablerad tjänsteleverantör, som erbjuder sina tjänster inom EU. Ordern utgör ett bindande beslut från den utfärdande myndigheten som ålägger tjänsteleverantören att bevara vissa elektroniska uppgifter i avvaktan på utfärdande av en europeisk order om att lämna ut uppgifterna (*European Production Order*). En sådan order om att bevara uppgifter får bara utfärdas om det är nödvändigt och proportionerligt i det enskilda fallet för att förhindra att elektroniska uppgifter flyttas, raderas eller ändras i avvaktan på att en europeisk order om att lämna ut uppgifterna (*European Production Order*) eller en europeisk utredningsorder utfärdas. En order om att bevara uppgifter kan utfärdas för utredning av alla typer av brott, oavsett svårhetsgrad. Till skillnad från vad som gäller för europeiska ordrar om att lämna ut uppgifter (*European Production Orders*) uppställs inga krav på strafftrösklar beroende på vilken typ av data som begärs bevarad. Prövningen

av om grundläggande förutsättningar är uppfyllda ska göras av en rättslig myndighet i den utfärdande staten.

När tjänsteleverantören har tagit del av ordern ska denna verkställas och de begärda uppgifterna bevaras utan dröjsmål. Uppgifterna ska som utgångspunkt förbli bevarade så länge som det är nödvändigt för att hinna verkställa en europeisk order om att lämna ut uppgifter (European Production Order) eller en europeisk utredningsorder. Tjänsteleverantören är dock skyldig att häva ordern efter 60 dagar, om inte den utfärdande myndigheten dessförinnan har meddelat leverantören att arbetet med att utfärda en europeisk order om att lämna ut uppgifter (European Production Order) eller en europeisk utredningsorder har påbörjats. Ordern ska också hävas så fort medlemsstaten meddelar tjänsteleverantören att någon annan sorts order inte kommer att utfärdas.

1.2.2 Direktiv om utseende av representant för utlämnande av e-bevisning

För att förenkla samarbetet mellan myndigheterna och tjänsteleverantörerna föreslås att vissa tjänsteleverantörer ska vara skyldiga att utse minst en juridisk representant (*Legal Representative*), dvs. en företrädare eller ombud, inom unionen. Enligt förslaget ska den juridiska representanten motta europeiska ordrar om att lämna ut elektroniska uppgifter och om att bevara elektroniska uppgifter (European Production- och Preservation Orders) i tjänsteleverantörens ställe och se till att myndigheternas beslut och ordrar efterlevs och verkställs. Den juridiska representanten ska även kunna hållas ansvarig om tjänsteleverantören inte skulle efterleva eller verkställa en sådan order.

Direktivet gäller alla tjänsteleverantörer som *erbjuder sina tjänster inom EU*, vare sig de är etablerade inom unionen eller inte. De leverantörer som endast är etablerade i en medlemsstat och endast erbjuder sina tjänster där omfattas inte av direktivets tillämpningsområde.

Samtliga medlemsstater ansvarar för att i nationell rätt införa och tillämpa regler om sanktioner och åtgärder mot de leverantörer som är etablerade i och/eller erbjuder tjänster inom deras landsgränser, men som inte utser en juridisk representant enligt direktivet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

1.3.1 Gällande svenska regler

I svensk rätt finns inte någon ordning som motsvarar den som gäller för utfärdandet av en europeisk order om att lämna ut elektroniska uppgifter (European Production Order) eller en europeisk order om att bevara elektroniska uppgifter (European Preservation Order) enligt förslaget. De verktyg som svenska brottsbekämpande myndigheter kan använda sig av när

de i ett inhemskt ärende vill ha åtkomst till elektroniska uppgifter är i första hand hemlig avlyssning respektive övervakning av elektronisk kommunikation (se 27 kap. rättegångsbalken). Vidare finns möjlighet för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket att i underrättelsesyfte under vissa givna situationer inhämta sådana uppgifter direkt från tjänsteleverantörer vid misstanke om viss allvarigare brottslighet (lagen [2012:278] om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet). Abonnemangsuppgifter kan inhämtas direkt från tjänsteleverantörerna redan om det finns en misstanke om brott (6 kap. 22 § första stycket 2 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation). De nämnda reglerna avser tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, men däremot inte tillhandahållare av informationstjänster eller it-infrastruktur tjänster.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär att meddelanden, som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet. Åtgärden får under vissa i rättegångsbalken angivna förutsättningar tillåtas under förundersökning men kan också tillåtas i t.ex. viss underrättelseverksamhet. Tvångsmedlet kan tillämpas på alla former av kommunikation genom elektroniska kommunikationsnät och är tillämpligt på muntlig och skriftlig kommunikation, liksom på datakommunikation (se prop. 2011/2012:55 s. 62).

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress, vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område eller i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits. Tvångsmedlet ger, till skillnad från hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, inte tillgång till uppgifter om innehållet i meddelanden. Det som kan hämtas in är istället så kallade trafik- och lokaliseringssuppgifter. Åtgärden får i likhet med vad som gäller hemlig avlyssning under vissa i rättegångsbalken angivna förutsättningar tillåtas under förundersökning, men kan också tillåtas i t.ex. viss underrättelseverksamhet.

En begäran om hemlig övervakning och avlyssning prövas av domstol på ansökan av åklagare. Domstolen ska utse ett offentligt ombud som bevakar den enskildes intressen. Den enskilde ska underrättas om sådan hemlig avlyssning eller övervakning av elektronisk kommunikation som denne har blivit utsatt för så snart det kan ske utan att utredningen tar skada.

Inom Regeringskansliet pågår arbete inför tillträdet av Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet av den 23 januari 2001, den s.k. Budapestkonventionen. Konventionen innehåller bl.a. bestämmelser om dels en allmän skyldighet för personer att lämna ut särskilt angivna datorbehandlingsbara uppgifter, dels en särskild skyldighet för

tjänsteleverantörer att lämna ut abonnentuppgifter. Detta gäller enbart befintliga eller redan lagrade uppgifter (se SOU 2013:39).

Vidare pågår det inom Regeringskansliet arbete med att bereda dels ett betänkande med förslag till ett nytt tvångsmedel, hemlig dataavläsning, som bl.a. syftar till att ge brottsbekämpande myndigheter direktåtkomst till elektroniska uppgifter i exempelvis datorer och mobiltelefoner (se SOU 2017:89), dels ett betänkande med förslag till regler som syftar till att ge brottsbekämpande myndigheter möjlighet att söka efter och kopiera elektroniskt lagrade uppgifter, t.ex. sådana uppgifter som finns lagrade i det s.k. molnet (se SOU 2017:100).

Det pågår även arbete med att bereda ett betänkande med förslag om ändringar i bl.a. lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Utredningen föreslår att åklagare ska besluta om tillstånd för inhämtning av trafik- och lokaliseringssuppgifter i underrättelseverksamhet på ansökan av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen respektive Tullverket. Idag krävs inte beslut av åklagare (SOU 2017:75).

När det gäller EU-rättsligt samarbete kring inhämtande av bevisning, inklusive elektronisk bevisning, är lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder tillämplig. Den grundar sig på ett EU-direktiv och har bl.a. ersatt motsvarande bestämmelser i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Genom utfärdande av en europeisk utredningsorder kan den utfärdande myndigheten få utredningsåtgärder vidtagna i bevisinhämtningssyfte i en annan medlemsstat. Sådan bevisinhämtning kan omfatta bevis som den verkställande myndigheten redan har i sin besittning men även inhämtande av ny bevisning, t.ex. förhör och hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Även lagrade elektroniska uppgifter, så som historiska trafik- och lokaliseringssuppgifter samt abonnemangssuppgifter, kan inhämtas genom en utredningsorder (se prop. 2016/17:218 s. 115 och 129 f.).

Som utgångspunkt ska den verkställande staten erkänna och verkställa en utredningsorder. Lagen innehåller dock vissa vägransgrunder. Vidare innehåller lagen bestämmelser om tidsfrister för verkställigheten och bestämmelser om orderns innehåll och form.

1.3.2 Förslagets effekt på gällande svenska regler

Den föreslagna förordningens bestämmelser blir direkt tillämpliga i Sverige. Några förfättningsändringar för att regleringen ska bli gällande här krävs alltså inte. Förordningen bygger delvis på principen om ömsesidigt erkännande men föreslår samtidigt en ordning för gränsöverskridande åtkomst av elektronisk bevisning som i grunden är helt annorlunda från hur straffrättsligt samarbete inom unionen normalt sett fungerar. De gällande regler som finns i svensk rätt idag är inte anpassade för det sorts samarbete

som föreslås. För att svenska myndigheter ska kunna tillämpa förordningen för egen del, genom att utfärda europeiska ordrar om att lämna ut elektroniska uppgifter (European Production Orders) och europeiska ordrar om att bevara elektroniska uppgifter (European Preservation Orders) för verkställighet av tjänsteleverantörer i andra medlemsstater, kommer det därför att krävas inrättande av en ordning som möjliggör att sådana ordrar också kan utfärdas i rent nationella situationer. Det kommer även behövas viss annan kompletterande lagstiftning till förordningen, bl.a. införande av sanktionsmöjligheter gentemot de leverantörer som inte lever upp till sina skyldigheter.

Direktivet behöver införlivas i svensk rätt i sin helhet för att vara tillämpligt och kommer således också att kräva förändringar i svensk lagstiftning. Det kommer bl.a. att krävas angivande av behöriga svenska myndigheter och införande av ett sanktionssystem för de leverantörer som inte lever upp till sina skyldigheter enligt direktivet.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

I kommissionens konsekvensanalys, SWD (2018) 118, övervägs fyra alternativ för att förbättra möjligheterna till gränsöverskridande åtkomst av elektronisk bevisning.

Det första alternativet är praktiska icke-bindande åtgärder, som t.ex. utbildningsinsatser och utbyte av erfarenheter. Det andra alternativet är att kombinera nämnda praktiska åtgärder med samarbetsavtal mellan exempelvis EU som union och tredjeland. Kommissionen gör dock bedömningen att även om dessa åtgärder behövs, är de inte tillräckliga. I alternativ tre och fyra föreslås därför kompletterande lagstiftningsåtgärder. Alternativ tre innebär, utöver vad som anges i alternativ ett och två, i huvudsak att medlemsstaterna ska ges möjlighet att direkt vända sig till tjänsteleverantören med en order om att få del av elektroniska uppgifter. Alternativ fyra innebär att myndigheterna dessutom ska ges rätt till direktåtkomst (s.k. direct access) av elektroniska uppgifter utan att ta hjälp av tjänsteleverantören. För att förenkla samarbetet enligt alternativ tre och fyra föreslås vidare att tjänsteleverantörer ska vara skyldiga att utse en juridisk representant inom unionen.

De presenterade förslagen bygger i princip på alternativ tre; regler om direktåtkomst till uppgifterna föreslås inte. Enligt kommissionen är det valda alternativet tillräckligt omfattande och erbjuder de lösningar som bäst bidrar till att förbättra möjligheterna till gränsöverskridande åtkomst till elektronisk bevisning.

Kommissionen bedömer att förslagen initialt kommer att medföra vissa kostnader för såväl medlemsstaterna som tjänsteleverantörerna. Nödvändiga administrativa och praktiska åtgärder som exempelvis rekrytering av juridiska representanter kommer att tynga tjänsteleverantörerna, medan

främst kostnader hänförliga till lagstiftningsåtgärder kommer att drabba medlemsstaterna. Ett enhetligt regelverk som gäller i förhållande till samtliga medlemsstater bidrar å andra sidan till bättre förutsebarhet för tjänsteleverantörerna i deras arbete. Förbättrade möjligheter för de brottsutredande myndigheterna att inhämta bevisning direkt från tjänsteleverantörerna istället för att ansöka därom genom utländska myndigheter bidrar till en förbättrad och mer effektiv brottsbekämpning, vilket i sig kommer att medföra positiva samhällsekonomiska konsekvenser. På längre sikt bedömer därför kommissionen att de samhällsekonomiska effekterna av förslagen kommer att bli övergripande positiva.

Regeringen bedömer att förslagen inte kommer att ha någon effekt på EU:s budget. De slutliga finansiella effekterna av förslaget bedöms inte heller påverka statsbudgeten. Eventuella budgetära konsekvenser kommer att finansieras inom befintliga ramar.

Kommissionen har inte presenterat någon jämförelseanalys av förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Det finns ett behov för brottsbekämpande myndigheter att i brottsutredningar snabbt få tillgång till elektronisk bevisning lagrad av tjänsteleverantörer utanför den utredande medlemsstaten. På detta område är befintligt regelverk inte tillräckligt, utan nya lösningar behövs. Regeringen är därför positiv till att frågan regleras på EU-nivå och välkomnar att kommissionen presenterat förslag till rättsakter. Förslagen kommer förhoppningsvis leda till att svenska myndigheter får bättre verktyg för att utreda och lagföra brottslighet där elektroniska uppgifter utgör en del av bevisningen. Regeringen bör därför verka för att regleringen blir effektiv och ändamålsenlig ur ett brottsbekämpningsperspektiv. Det finns dock även andra viktiga hänsyn som måste beaktas i förslagets utformning. De brottsbekämpande myndigheternas behov måste balanseras mot skyddet för enskildas personliga integritet och de privata tjänsteleverantörernas villkor. Förslagen innebär att myndigheter i en annan medlemsstat får vända sig direkt till tjänsteleverantörer i Sverige. Även en sådan ordning måste innefatta ett tillräckligt och ändamålsenligt skydd för grundläggande fri- och rättigheter samt värna våra svenska grundlagsregler om bl.a. tryck- och yttrandefrihet. Vidare ska det bevakas att det inte uppstår oproportionerliga kostnader för företag som tillhandahåller tjänster.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har överlag varit positiva till att det föreslås gemensamma EU-regler på detta område. Vissa medlemsstater har gett uttryck för

önskemål om en mycket ambitiös lagstiftning och efterfrågat att regleringen omfattar fler verktyg för de brottsbekämpande myndigheterna än som nu föreslås. Ett par andra medlemsstater har, även om de i stort välkomnat förslagen, särskilt påtalat behovet av tydligare rättssäkerhetsgarantier. Medlemsstaterna har vidare rent allmänt konstaterat att en reglering på området innefattar svåra juridiska avvägningar.

Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har inte yttrat sig över förslagen ännu.

2.3 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den föreslagna förordningen grundar sig på artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Enligt artikel 82.1 ska det straffrättsliga samarbetet inom unionen bygga på principen om ömsesidigt erkännande. Artikel 82.1 medger lagstiftaren möjlighet att anta såväl förordningar som direktiv.

Det föreslagna direktivet grundar sig på artiklarna 53 och 62 i EUF-fördraget. Enligt dessa artiklar får direktiv utfärdas som syftar till att samordna medlemsstaternas bestämmelser i lagar och andra författningar om inledande och utövande av förvärvsverksamhet som egenföretagare.

Beslut fattas enligt unionens ordinarie lagstiftningsförfarande med Europaparlamentet som medbeslutande enligt artikel 294 FEUF. I rådet krävs kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför att de situationer som förordningen avser att reglera rör gränsöverskridande straffrättsligt samarbete inom unionen som inte kan regleras av varje medlemsstat för sig. Förordningens mål anses bättre kunna uppnås på EU-nivå. Vidare bedömer kommissionen att förslaget är proportionerligt främst med hänsyn till att det är begränsat till att omfatta specifika straffrättsliga förfaranden och enbart omfattar lagrade elektroniska uppgifter, dvs. det omfattar inte uppgifter inhämtade i realtid.

Kommissionen konstaterar att även direktivet avser situationer som är gränsöverskridande i den meningen att det omfattar samtliga tjänsteleverantörer som erbjuder sina tjänster inom EU, oavsett om de är etablerade inom

unionen eller i tredjeland. För att uppnå ändamålet med direktivet på bästa sätt och förhindra fragmentering på området behövs därför en EU-gemensam reglering. Vidare menar kommissionen att de åtgärder som föreslås är proportionerliga med hänsyn till de intressen som måste vägas mot varandra, nämligen snabbare tillgång till bevisning i straffrättsliga förfaranden och den börda som utseendet av en juridisk representant kommer att innebära för leverantörerna.

Gränsöverskridande inhämtande av elektronisk bevisning är ett område där det nuvarande regelverket i många fall är otillräckligt. Regeringen konstaterar att det är en fråga som inte kan lösas på nationell nivå och delar kommissionens uppfattning att förslagen är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Första behandlingen av förslaget skedde den 27 april 2018 i rådsarbetsgruppen för straffrättsligt samarbete. Behandlingen bestod av en presentation från kommissionen samt ett första meningsutbyte. En andra behandling av förslaget gick av stapeln den 7-8 maj 2018, varvid en första artikelgenomgång påbörjades. Ytterligare ett arbetsgruppsmöte är planerat till slutet av maj.

4.2 Fackuttryck/termer

European Production order: Ett bindande beslut av en myndighet i en medlemsstat, som ålägger en tjänsteleverantör som erbjuder sina tjänster inom EU och är etablerad eller representerad (genom en juridisk representant) i en annan medlemsstat att lämna ut elektronisk bevisning (se artikel 2.1 i förordningen).

European Preservation order: Ett bindande beslut av en myndighet i en medlemsstat, som ålägger en tjänsteleverantör som erbjuder sina tjänster inom EU och är etablerad eller representerad (genom en juridisk representant) i en annan medlemsstat att bevara elektronisk bevisning i avvaktan på en begäran om att uppgifterna ska lämnas ut (se artikel 2.2 i förordningen).

Legal Representative: En fysisk eller juridisk person som av en tjänsteleverantör i skrift har fått mandat att i den leverantörens ställe motta sådana ordrar som förordningen avser och se till att myndigheternas beslut och ordrar efterlevs och verkställs (se artikel 2.1 i direktivet).